

Sveavägen 59, plan 2
Box 350, SE-101 26 Stockholm, Sweden

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter
The Swedish federation for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights
Member of International Lesbian and Gay Association (ILGA)

Förbundskansli
+46 8 50 162 900
forbund@rfsi.se

RFSL Media
+46 8 50 162 910
komut@rfsi.se
www.rfsi.se

Fax
+46 8 50 162 999

Webb
www.rfsi.se

Remissvar: Promemoria med utkast till lagrådsremiss: Skydd för enskilds identitet i domar och beslut

RFSL (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter) har beretts tillfälle att yttra sig över ”Promemoria med utkast till lagrådsremiss: Skydd för enskilds identitet i domar och beslut”. RFSL lämnar härmed följande synpunkter som stöds av Hiv-Sverige (se bilaga).

Övergripande synpunkter

RFSL skulle önska en fortsatt diskussion om vad ett domslut bör innefatta. Eftersom det inte är möjligt att sekretessbelägga andra uppgifter än de som riskerar att avslöja identiteten på målsäganden, anser RFSL att uppgifter om parternas sexuella läggning, könsidentitet och hivstatus i största möjliga utsträckning bör undvikas i ett domslut. Hotbilden för homosexuella, bisexuella, transpersoner och personer med hiv är fortfarande stor och att bära på en hivinfektion innebär dessutom ett stigma som sträcker sig bortom en fysisk hotbild.

1) Rättsosäkerhet

En genomgång genomförd av Peter Gröön och Madeleine Leijonhufvud, ”Hiv och straffansvar — en ouppklarad problematik” av underrättsdomar visar att det finns många otydligheter och svårmotiverade olikheter i rättstillämpningen när en hiv-smittad person står åtalad för brott med grund i infektionen. Högsta domstolens avgörande NJA 2004 har inte medfört någon enhetlighet i bedömningarna. För att dessa personer ska ha samma trygghet vad gäller det rättsliga förfarandet som andra åtalade krävs åtgärder av något slag.¹

RFSL vill därför påpeka att det för närvarande råder stor rättsosäkerhet när det gäller spridning av hiv-virus. Praxis har visat att bedömningarna och påföljderna varierar avsevärt i olika rättsfall och det får till följd att förutsebarheten/rättssäkerheten för den svarandes eller gärningspersonen är mycket låg. Fall som liknar varandra bedöms olika, med olika brottsrubriceringar, rubriceringar som; grov våldtäkt, grov misshandel, försök till grov misshandel, vållande till sjukdom, framkallande av fara för annan, och så vidare.

---

¹ <http://www.svjt.org/hivochstraffansvarenouppklaradproblematiks609/>

2006 anmälde organisationen Hiv-Sverige Örebro Tingsrätt till dåvarande jämställdhetsombudsmannen för sekretessbrott mot en 15-årig hivpositiv flicka. Målet gällde ett fall där flickan haft sexuellt umgänge med en man utan att upplysa om sin hivstatus. Den målsägande i målet fick skyddad identitet medan den svarande inte fick det utan hennes namn, personnummer och adress sattes ut på domen. I Örebro tingsrätt friades den 15-åriga flickan, medan Göta Hovrätt dömde henne till 15 000 kronor i skadestånd och överlämnade henne till Socialtjänsten i Linköping. Mannen blev aldrig smittad av hiv. Flickan var aldrig under någon sekretessbestämmelse.

RFSL menar att det i lag ska ges möjlighet att skydda svarandens/gärningsmannens identitet då denne dömts för att ha överfört viruset till någon eller utsatt någon för risken att få viruset överfört. Lagstiftarna bör uppmärksamma det avsevärda stigma som följer av att bära på hiv och att det därför i hög grad kan antas att den tilltalade eller svarande eller dennes närstående kommer att lida betydande men om den tilltalades eller svarandes identitet röjs. I detta sammanhang anser RFSL att det därför föreligger goda skäl att sekretessbelägga svarandens eller den tilltalades identitet i fall som gäller överföring eller framkallande av risk för överföring av hiv, i synnerhet i de fall där personen är minderårig. Detta måste framkomma tydligt i lagtexten.

2) Olika sekretessbestämmelser

RFSL är också oroade för att de varierande sekretessbestämmelserna för domstolar och övriga myndigheter kan komma att motverka varandra. Ett exempel på detta kan vara att Migrationsdomstolen beslutar om sekretess för den klagandes identitet i ett utlänningsmål, medan Migrationsverkets underlag i ärendet är sekretessbelagt bortsett från identiteten. Detta leder till att man kan, även om den klagandes identitet omfattas av sekretess i domstolshandlingarna, spåra den klagandes identitet genom Migrationsverkets diarienummer som återges i Migrationsdomstolens handlingar. Domstolarnas beslut om sekretess och skyddad identitet måste i sådana fall också gälla för Migrationsverkets handlingar i ärendet. De varierande sekretessbestämmelserna för domstolar och övriga myndigheter anser RFSL därför måste utredas närmare eller eventuellt ändras i förslag till ny lagtext.

Övriga kommentarer

Sekretess för målsägandens identitet i domslut eller motsvarande del av annat beslut i sexualbrottmål och liknande brottmål

En lättnadsregel för uppgifter om målsägandens identitet i domslut och motsvarande del av annat beslut

Regeringens förslag: En domstol ska ha möjlighet att förordna att sekretessbestämmelsen i 35 kap. 12 § OSL ska vara fortsatt tillämplig på uppgifter som kan röja en målsägandes identitet och som tas in i ett domslut eller motsvarande del av annat beslut i mål om ansvar för sexualbrott, människohandel, människorov, brott genom vilket infektion av HIV har eller kan ha överförts eller barnpornografibrott – även om riket inte befinner sig i krig eller krigsfara eller det råder andra utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig. Detsamma ska gälla för uppgifter som kan röja identiteten på den som för talan om ersättning för skada med anledning av sådana brott.

RFSL vill, även om regeringen anser det som självklart, återigen poängtera vikten av att kunna hemlighålla en målsägandes identitet om det kan antas att denne lider skada eller men om uppgift om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och hivinfektion röjs. Särskilt på grund av hotbilden mot homosexuella, bisexuella, transpersoner och hivpositiva.

I fråga om fall där hiv har blivit överförd, eller det funnits risk att få hiv överfört vill RFSL understryka, att vi menar det i lag också ska ges möjlighet att skydda svarandens/gärningsmannens identitet då denne dömts för att ha överfört viruset till någon eller utsatt någon för risken att få viruset överfört (se avsnitt ”övergripande synpunkter”).

Sekretess för målsägandens identitet i domslut eller motsvarande del av annat beslut i andra mål där känsliga uppgifter om hälsa och sexualliv förekommer

Sekretess för identitetsuppgifter med stöd av 21 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen

Regeringens bedömning: Den sekretessbestämmelse som ger ett minimiskydd för uppgifter som rör enskilds hälsa och sexualliv anses tillämplig på uppgifter om en enskilds identitet i domstolspraxis. Med hänsyn till denna praxis saknas skäl att förtydliga lagtexten.

RFSL ställer sig undrande till regeringens bedömning med hänvisning till vikten av rättssäkerhet, i synnerhet förutsebarhet. Praxis är en dynamisk rättskälla. I sak har RFSL inget att invända.

Möjligheten att förordna om sekretess för uppgifter i domar och beslut

Regeringens förslag: Offentlighets- och sekretesslagen ska förtydligas så att det uttryckligen framgår att det är möjligt för en domstol att förordna att sekretessbestämmelsen till skydd för särskilt känsliga uppgifter om enskilds hälsa och sexualliv ska vara fortsatt tillämplig på uppgifter som tagits in i en dom eller annat beslut av domstolen.

RFSL ställer sig frågande till formuleringen av regeringens förslag eftersom den kan verka missvisande. Paragrafen kommer inte att ge domstolar möjlighet att sekretessbelägga uppgifter i allmänhet, den kommer att ge domstolar laglig rätt att sekretessbelägga de uppgifter som kan komma att röja målsägandens identitet. Det verkliga syftet och innebörden av lagändringen är som anges under avsnitt 9.6. ”En lättnadsregel för identitetsuppgifter i domslut eller motsvarande del av annat beslut i mål där känsliga uppgifter om hälsa och sexualliv förekommer” (se nedan).

Eftersom det inte förefaller möjligt att sekretessbelägga personliga uppgifter i domslut och beslut när personens identitet inte är sekretessbelagd, framhåller RFSL att uppgift om sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och uppgift om att en person är hivpositiv, i möjligaste mån bör hållas utanför domslutet.

RFSL oroar sig för att sekretessbestämmelserna för domstolar och övriga myndigheter kan komma att motverka varandra.

En lättnadsregel för identitetsuppgifter i domslut eller motsvarande del av annat beslut i mål där känsliga uppgifter om hälsa och sexualliv förekommer

Regeringens förslag: En domstol ska ha möjlighet att förordna att bestämmelsen om sekretess för uppgifter om enskilds hälsa och sexualliv ska vara fortsatt tillämplig på en uppgift som tas in i ett domslut eller motsvarande del av annat beslut och som kan röja identiteten på en målsägande i ett brottmål eller på den som för talan om ersättning med anledning av brott – även om riket inte befinner sig i krig eller krigsfara eller det råder andra utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig.

RFSL välkomnar lättnadsregeln. Den är särskilt välkommen vid hatbrott och när hiv överförs.

Dock vill vi återigen påpeka att det föreligger goda skäl att i lag, ge möjlighet att skydda svarandens/gärningsmannens identitet då denne dömts för att ha

överfört hiv eller utsatt någon för risk att få hiv överfört. Att bära på hiv är ett stigma och därför är risken stor att den tilltalade eller svarande eller dennes närstående kommer att lida betydande men om den tilltalades eller svarandes identitet röjs under- och efter soning av domen.

3. 21 kap 1 § 1 st. 1: ” som avses i 35 kap 1 § andra stycket andra meningen ... ”

RFSL undrar om inte lagrummet får en helt annan innebörd om den föreslagna ändringen av 35 kap. 1 § genomförs? Det nuvarande andra stycket blir i och med ändringen det tredje stycket. Vi rekommenderar att texten tydliggörs i detta fall.

Ulrika Westerlund
Förbundsordförande

Christian Antoni Möllerop
Vice förbundsordförande

Stockholm 2011-09-09

Hiv-Sverige har inte varit remissinstans till lagrådsremissen "Skydd för enskildes identitet i domar och beslut", men vi vill med detta få uttrycka vårt stöd till RFSL:s remissvar och ställer oss bakom RFSL:s slutsatser.

Christina Franzén

ordförande Hiv-sverige

Hiv-Sverige är en del av Nationella hivrådet och Handikappförbunden

